

Regionální oddělení Knihovny V. Čtvrťka v Jičíně se představuje

Dana Michlová a Lenka Knapová

Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně je pověřena regionálními funkcemi od roku 1998. Službu poskytuje 12 profesionálním knihovnám a 61 místním knihovnám regionu. Pracovní úvazek na výkon regionálních funkcí činí v přepočteném stavu celkem 2,6. O provoz tohoto oddělení se starají 2 odborné pracovnice, jejichž pracovní náplní je metodicky vést všech 73 knihoven regionu, 2x ročně zajišťovat tvorbu a rozvoz souborů do místních knihoven, starat se o výměnný fond KVČ v Jičíně, poskytovat pomoc při revizích knižního fondu knihoven, zajišťovat vzdělávání knihovníků a pořádání seminářů, poradenskou a konzultační činnost pro knihovny, zpracování fondů knihoven napojených do REKS a další nezbytné činnosti, které vedou k rozvoji knihoven regionu.

Regionální funkce mají na Jičínsku již dlouholetou tradici. Jejich služba se postupně zkvalitňuje, jak je vidno z celkových statistických ukazatelů za jednotlivé roky a jak lze soudit i z ohlasu knihovníků či starostů jednotlivých knihoven a obcí. Co nám říkají čísla:

Porovnání statistických údajů neprofesionálních knihoven za roky 1999 a 2009

	ROK 1999	ROK 2009
ČTENÁŘI	1376	1575
- Z TOHO DĚTI	390	435
NÁVŠTĚVNÍCI	8641	19181
BESEDY	18	177
POČÍTAČE	0	65
VÝPŮJČKY	32974	40863

Z tabulky je vidět, že při porovnání vybraných ukazatelů byl ve všech oblastech zaznamenán nárůst. Návštěvnost je několikanásobně vyšší také z důvodu zavedení nové evidence návštěvníků akcí. Dále je z tabulky patrné, že během posledních deseti let byly všechny knihovny vybaveny minimálně jedním počítačem.

Činnost místních knihoven se rovněž postupně zkvalitňuje a rozšiřuje. Knihovny již nejsou jen „pouhými“ půjčovnami knih, ale nabízejí i nové služby, které jsou jejich uživateli využívány. V knihovnách se tak konají různé kulturní a vzdělávací akce pro širokou veřejnost, knihovny spolupracují s různými obecními spolky a pomáhají jim v jejich činnosti a na mnoha místech knihovna zastupuje veškeré kulturní dění v obci. Všechny aktivity knihoven jsou plně podpořeny Knihovnou Václava Čtvrťka v Jičíně.

Ve většině knihoven se klade velký důraz na práci s dětmi:

Knihovnice Ing. Martina Řeháková (**MLK Tuř**) uspořádala výlet pro dětské čtenáře do Prahy s exkurzí do Národní technické knihovny, který se setkal s velkým úspěchem. V **MLK Sobčice** mají stanovenou půjčovní dobu pro děti. Po tuto dobu se knihovnice Jitka Šidáková plně věnuje pouze dětem. Knihovnice Iva Dostálová (**MLK Chomutice**) pořádá každoročně v knihovně akci „Pasování na čtenáře“ pro žáky prvních tříd základních škol. Se ZŠ nebo MŠ spolupracují také tyto knihovny: **Cerekvice nad Bystřicí, Dětenice, Libuň, Markvartice, Milovice, Mladějov, Ostružno, Podhorní Újezd, Radim, Slatiny, Valdice.**

Knihovnice Dana Vágenknechtová (**MLK Třetěnice**) vede dlouhá léta dětský taneční kroužek „Sedmikráska“. Tvůrčí dílny, ve kterých děti vyrábějí různé zajímavé předměty, se konají zejména v těchto knihovnách: **Markvartice, Lískovice, Ostružno, Podhorní Újezd, Radim, Sobčice, Střevec, Tuř.** Knihovnice Světlá Krausová (**MLK Valdice**) vede již několik let loutkové divadlo „Zebíňáček“.

V místních knihovnách se nezapomíná ani na seniory:

V **MLK Červená Třešňná, Holín, Prachov, Ostružno, Podhorní Újezd, Mladějov, Milíčeves, Sobčice, Úhlejev** pořádají různé akce, besedy a posezení pro seniory. V **Milíčovsi** knihovna sídlí přímo v Domě pro seniory. Ve většině místních knihoven se provádí donáška knih starším a handicapovaným čtenářům. Například se jedná o **MLK Bašnice, Sběř, Semínova Lhota,**

Skuřina, Tetín, Třebnouševy, Vidonice, Zboží, Židovice, Žlunice.

Za účelem získání nových čtenářů si knihovny připravují různé akce, plakáty či jiné upoutávky. Jednou z řady možností je nepochybně i prezentace knihovny na internetu. Od roku 2007 si knihovny začaly zřizovat vlastní webové stránky. Pro jejich tvorbu se nejvíce osvědčila „Šablona webu pro malé knihovny“, kterou poskytuje Knihovna města Hradce Králové. Tato forma prezentace zaznamenala nové možnosti, jak zviditelnit knihovny a informovat o jejich činnosti. V současné době má již 40 místních knihoven regionu vlastní webové stránky.

Jsou to MLK: Běchary, Bělá u Pecky, Bystřice, Cerekvice nad Bystřicí, Dětenice, Dobrá Voda u Hořic, Holín, Holovousy, Chomutice, Choteč, Libošovice, Libuň, Lukavec, Lužany, Markvartice, Milovice, Mladějov, Mlázovice, Ostružno, Podhorní Újezd, Podůlsí, Prachov, Radim, Samšina, Slatiny, Slavhostice, Sobčice, Střevač, Sukorady, Svatojánský Újezd, Tuř, Úbislavice – Stav, Úhlejev, Úlibice, Valdice, Veliš, Vidochov, Vitiněves, Vrbice, Vršce.

V souvislosti s automatizací se do knihoven zavádí nová technologie a nové pracovní postupy, nová technika. V rámci finančních možností jednotlivých obecních úřadů se knihovny vybavují novým nábytkem, probíhá celková rekonstrukce objektu či získávají nové prostory. Knihovny tak dostávají nový, moderní vzhled a lepší, vhodnější či lépe odpovídající prostředí.

Novým vybavením se mohou pochlubit tyto knihovny: Červená Třemešná, Dobrá Voda u Hořic, Kbelnice a Radim. Místní knihovna v Markvarticích se nedávno přemístila do větších prostor. Knihovna v Milovicích získala samostatnou místnost v budově obecního úřadu. V MLK Cerekvice nad Bystřicí proběhla rekonstrukce topení a do knihovny byly zakoupeny nové regály. Rekonstrukce celého objektu proběhla také v knihovně Úbislavice-Stav. Ve Vršcích byla nedávno provedena přístavba knihovny k budově obecního úřadu. Knihovna ve Valdicích byla přemístěna do zcela nově opravené budovy ve středu obce. Ve Vidochově proběhla rekonstrukce celého obecního úřadu včetně knihovny. Knihovna ve Vrbici byla přemístěna do nových prostor a vybavena novým nábytkem. V současné době se provádí rekonstrukce budovy OÚ, kde je umístěna knihovna Holovousy.

Publikační činnost byla dosud v místních knihovnách zaznamenána prostřednictvím příspěvků do různých místních novin a časopisů a do knihovnického zpravodaje „U nás“.

Několika články do tohoto zpravodaje přispěla např. Jitka Šidáková – knihovnice v MLK Sobčice - a knihovník Oldřich Suchoradský (MLK Mlýnec – pobočka MěK Kopidlna). Dlouholetý knihovník Zdeněk Prchal (MLK Lukavec) publikuje a vydává vlastní knihy a přispívá do novin a časopisů především o historii města Lázně Bělohrad a okolí.

Většina místních knihoven již používá ke sledování statistických údajů elektronický deník, který byl v roce 2009 vytvořen v programu Microsoft Excel odborným pracovníkem Knihovny Václava Čtvrťka v Jičíně. Knihovníci si jej mohou stáhnout do počítače z webových stránek: <http://knihovna.jicin.cz/>. Deník se v praxi osvědčil, dokazuje to i zájem knihoven z jiných regionů. Zásluhou elektronického deníku se zpřesnilo vykazování statistických údajů knihoven.

Mezi knihovny, které používají deník, patří: Běchary, Bělá u Pecky, Bříšťany, Bukvice, Bystřice, Cerekvice nad Bystřicí, Dětenice, Dobrá Voda u Hořic, Holín, Holovousy, Chomutice, Kacákova Lhota, Lužany, Markvartice, Milíčeves, Milovice, Mladějov, Mlázovice, Ostružno, Podhorní Újezd, Podůlsí, Prachov, Radim, Samšina, Slatiny, Slavhostice, Sobčice, Úbislavice-Stav, Střevač, Tuř, Údrnice, Úhlejev, Valdice, Veliš, Vidochov, Vitiněves, Vrbice, Vršce.

Do dnešního dne je již 21 místních knihoven jičínského regionu připojeno do knihovnického systému REKS. Všechny knihovny pracují v programu „KpwinSQL pro malé knihovny“ a používají v něm půjčovní protokol, katalog, přírůstkový seznam, statistický deník a další funkce.

Mezi tyto knihovny patří: Cerekvice nad Bystřicí, Dětenice, Holovousy, Chomutice, Libuň, Lužany, Markvartice, Mladějov, Mlázovice, Podhorní Újezd, Podůlsí, Radim, Slatiny, Sobčice, Střevač, Svatojánský Újezd, Úhlejev, Valdice, Vidochov, Vitiněves, Vršce. K těmto knihovnám v letošním roce přibude dalších 8: MLK Prachov, Tuř, Úbislavice-Stav, Choteč, Vrbice, Sukorady, Libošovice, Běchary.

Již tři místní knihovny napojené na REKS (Radim, Svatojánský Újezd a Mlázovice) jsou plně automatizované a mají vlastní on-line katalog a v dalších devíti (Střevač, Podhorní Újezd, Sobčice, Valdice, Vitiněves, Cerekvice nad Bystřicí, Lužany, Dětenice, Mladějov) probíhá elektronické zpracování kmenových knižních fondů do regionálního katalogu, který se začal budovat v roce 2008. Jejich záznamy se zároveň posílají do „Souborného katalogu ČR - Caslinu“.

Čtenáři všech knihoven napojených v REKSu mají novou službu: „elektronickou čtenářskou kartu“, ve které mají možnost prodlužování doby výpůjčky prostřednictvím internetu. Na tuto kartu je veden odkaz z webových stránek knihoven. Dále mají možnost vyhledávání dokumentů v regionálním elektronickém katalogu.

Samotnému knihovníkovi již v dnešní době nestačí pouze jeho literární znalosti. Naopak. Jsou na něj kladeny stále vyšší požadavky, které zahrnují nové postupy práce, nové znalosti a nové dovednosti. Každoročně se proto v KVČ připravují různé kurzy, semináře, školení a další akce, které knihovníkům doplňují znalosti a vědomosti, zdokonalují jejich dosavadní pracovní činnost nebo je připravují na nové úkoly.

Vybrané akce a školení regionálního oddělení KVČ Jičín za rok 2009:

- Elektronický deník a statistika
- Webové stránky pro malé knihovny
- Program KpwinSQL – pro napojené knihovny v REKS
- Program KpwinSQL – přepisování do katalogu /katalogizace/
- Knihovna – obývací město – Mgr. Z. Houšková
- Namaluj knihovnu budoucnosti – vyhlášení výtvarné soutěže
- Exkurze do nové SVK Hradec Králové
- Aktiv knihovníků

Oddělení regionálních funkcí vyhlásilo výtvarnou soutěž: „Namaluj knihovnu budoucnosti“, které se zúčastnilo 65 dětí z celého jičínského regionu. Výsledky soutěže byly vyhlášeny v říjnu loňského roku na slavnostním předání cen v sále Knihovny Václava Čtvrťka v Jičíně a zveřejněny na internetu. V letošním roce je vyhlášena nová výtvarná soutěž s názvem: „Namaluj komiks“.

KVČ v Jičíně organizuje také v rámci vzdělávání knihovníků různé zájezdy po zajímavých knihovnách nejen jičínského regionu. V loňském roce se knihovníci jeli podívat na novou SVK v Hradci Králové a letos byl uspořádán tematický zájezd po místních knihovnách regionu, kterého se zúčastnilo 20 knihovníků a knihovnic.

Milou událostí loňského roku bylo slavnostní vyhlášení ceny „Knihovník Královéhradeckého kraje 2009“, které uspořádala SVK v Hradci Králové. Bývalá knihovnice **MLK Libuň** Miroslava Vaňková získala za jičínský region toto ocenění, které jí bylo uděleno za dlouholeté působení v knihovnictví a za příkladnou knihovnickou práci.

Nelze se však jenom chlubit dobrými výsledky. Problémy a starosti se nevyhýbají ani jičínským knihovnám. V současné době např. nepracuje **MLK Jeřice**, kde hledají dobrovolného knihovníka, který by se vedení místní knihovny ujal.

Celé 4 roky nepracovala také **MLK v Libuncích**, která v r. 2005 přerušila činnost. V loňském roce se ale nakonec podařilo provoz knihovny znovu obnovit se stejnou knihovnicí - Dagmar Pírkovou.

Pro všechny knihovníky a knihovnice nejen jičínského regionu je nesporně povzbudivá skutečnost, že i v malých obcích přes stávající finanční krizi vznikají nové knihovny, jak je tomu např. v obci **Brada – Rybníček**, která se nachází nedaleko Jičína. Právě v této době se zde jedná o založení nové knihovny. Doufejme, že vše dobře dopadne a síť jičínských knihoven se ještě více rozroste. KVČ v Jičíně v čele s ředitelkou a pracovníci metodického oddělení se na této pro ně příjemné záležitosti podílí ze všech sil.

Pro správnou činnost metodického oddělení je nezbytné dobré zázemí, kterého se metodikům dostává ve velké míře v Knihovně V. Čtvrťka v Jičíně. Vzhledem k nedostatku místa se v roce 2007 stěhoval celý výměnný fond do nových prostor, které byly po celkové rekonstrukci. K tomuto fondu mají knihovníci přístup kdykoliv po dohodě s metodikem, a mohou si tak osobně vybrat soubor knih. Ty mají potom možnost vracet dle potřeby. Výběr knih je většinou závislý na požadavcích čtenářů a na jejich zájmu.

Pro kvalitní činnost regionálního úseku je důležitá neustálá informovanost knihovníků. Ta je zajištěna zejména prostřednictvím webových stránek: <http://knihovna.jicin.cz/> v oddělení „Informace pro knihovny“, kde se pravidelně vystavují novinky a důležité informace, zajímavé odkazy, soubory ke stažení a v neposlední řadě je zde možno nahlédnout i do „Adresáře místních knihoven regionu“, ve kterém jsou zveřejněny základní informace o jednotlivých knihovnách s odkazem na jejich webové stránky a stránky jejich zřizovatelů. **Metodické pracovníce jsou pro své knihovníky také nově jako zatím jediní v kraji registrováni na „Facebooku“ jako skupina „Regionální funkce KVČ Jičín“, kam se mohou knihovníci přidat jako přátelé a získat tak rychlý přístup k novinkám a zajímavostem z oblasti knihovnictví jičínského regionu.**